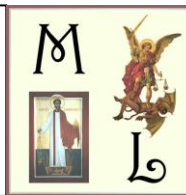

MICHAËL-LAURENS GELOOFSGEMEENSCHAP
NIEUWSBRIEF
September 2023

NIEUWS UIT EIGEN GELOOFSGEMEENSCHAP

VIERINGENROOSTER

- **Zondag 17 september**, 24^e zondag door het jaar, **11:00**, Eucharistieviering, celebrant: pastor G. Nijland, m.m.v. Ecclesiakoor
- **Dinsdag 19 september**, **10:00** gebedsviering
- **Zondag 24 september**, 25^e zondag door het jaar, **10:00**, Woord en Communieviering, voorgangers: I. Elsevier en J. van Gaans
- **Dinsdag 26 september**, **10:00** gebedsviering

- **Zondag 1 oktober**, 26^e zondag door het jaar, **10:00**, Woord en Communieviering, voorgangers; I. Elsevier en J. Vroom
- **Woensdag 4 oktober**, **10:00** Eucharistieviering, celebrant: pastoor J. Skiba
- **Zondag 8 oktober**, 27^e zondag door het jaar, **11:00**, Eucharistieviering, celebrant: pastoor J. Skiba
- **Dinsdag 10 oktober**, **10:00** gebedsviering
- **Zondag 15 oktober**, 28^e zondag door het jaar, **10:00**, **Malawizondag**, Woord en Communieviering, voorgangers: J. van Gaans en K. van Gestel, m.m.v. Ecclesiakoor
- **Dinsdag 17 oktober**, **10:00** gebedsviering

- Iedere zondagochtend zendt KRO-NCRV op NPO 2 een eucharistieviering uit, vanuit een wisselende locatie in Nederland. Aanvang: 10.00 uur. Voorafgaand is er om 9.45 uur het Geloofsgesprek.

- Iedere zondag worden er vieringen vanuit onze parochie uitgezonden; zie hiervoor <https://marthamaria.nl/vieringen/vieringen-luisteren/>
- De Eucharistieviering vanuit ons Eucharistisch centrum wordt om 11:00 uur uitgezonden via [Kerkomroep](#).

Extra Eucharistieviering

Op woensdag 4 oktober is er om 10:00 uur een Eucharistieviering in de H. Michaëlkerk.

Onze pastoraatgroep heeft met het pastorale team gesproken over de hoeveelheid Eucharistievieringen die er bij ons zijn, met name dat het er weinig zijn. De PG heeft gevraagd om extra Eucharistievieringen, bijvoorbeeld op weekdays. Pastoor Skiba heeft dit besproken in het pastorale team en er is besloten dat er eens per twee maanden op een weekday een Eucharistieviering zal zijn. De eerste hiervan is op woensdag 4 oktober, om 10:00 uur en pastoor Skiba is de celebrant. Iedereen is hierbij van harte uitgenodigd om aan de Eucharistieviering mee te doen.

N.B.: Er is die week **geen** gebedsviering op dinsdag 3 oktober!

'Genees de aarde en alles wat ademt en leeft.' Dat is de uitnodiging van paus Franciscus aan ons tijdens de Scheppingsperiode.

De Scheppingsperiode omspannt de periode van 1 september tot 4 oktober, de feestdag van Franciscus van Assisi. Het initiatief om extra aandacht voor de schepping te hebben is ontstaan binnen de Orthodoxe Kerk en de Wereldraad van Kerken, en uitgegroeid tot een oecumenisch initiatief van alle christelijke kerken. In dit bericht wat meer achtergrond en vooral veel inspiratie.

Is de aarde dan ziek, als we worden opgeroepen om haar te genezen? In zekere zin wel. Door klimaatverandering en milieuvervuiling, en andere gevolgen van menselijke activiteiten, sterven veel planten- en diersoorten uit. Regelmatig verschijnen in het

Op 2 augustus was het 'earth overshoot day', met andere woorden: met alle mensen gezamenlijk op deze aardbol hadden we in de eerste 7 maanden van het jaar al gebruikt wat de aarde in een jaar feitelijk kan voortbrengen aan grondstoffen. Het gevolg is dat we de komende maanden moeten lenen van de toekomst, en daarmee van onze volgende generaties. Dit leidt tot uitputting van de aarde en een ophoping van CO2 in de atmosfeer.

nieuws nieuwe onderzoeken met alarmerende overzichten over het verlies van biodiversiteit, planten die verdwijnen, dieren die met uitsterven bedreigd worden, exotische planten en dieren die bestaande, kwetsbare natuur overgroeien omdat ze goed gedijen bij de oplopende temperaturen. Als we de gezondheid van onze planeet blijven ondergraven en het web van het leven vernietigen, is er ook geen toekomst meer voor de mens.

De vraag is dan ook hoe wij mensen de aarde weer beter kunnen maken. Kunnen wij een halt toeroepen aan de wereldwijde klimaatverandering en het verlies van

biodiversiteit? Kunnen we de schepping en alles wat ademt en leeft herstellen?

Het lijkt onbegonnen werk en toch...soms lukt het om een natuurgebied te herstellen, soms lukt het van een bedreigde diersoort de populaties weer te laten toenemen. Soms lukt het mens en natuur met elkaar in harmonie te laten samenleven. Het kan dus wel, het gaat alleen niet vanzelf!

Tijdens de Scheppingsperiode nodigt paus Franciscus ons uit om, individueel en in gemeenschap, te bidden voor de zorg voor de schepping en na te denken wat wij zelf kunnen bijdragen. Wij zijn aangesteld als rentmeesters over de aarde, en worden aangespoord aan de slag te gaan om haar beter te maken! We kunnen ons daarbij laten leiden en inspireren door de zeven Laudato Si' doelen:

Zeven Laudato Si'-doelen

1. Antwoord geven op de "Schreeuw van de Aarde": streven naar koolstofneutraliteit door het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen en over te schakelen naar hernieuwbare energie, inspanningen doen om de biodiversiteit te beschermen en te bevorderen, de toegang tot zuiver water voor iedereen te verzekeren, enz...

2. Antwoord geven op de "Schreeuw van de Armen": de verdediging van alle leven op aarde, en van het menselijk leven vanaf het begin tot de dood, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen zoals inheemse gemeenschappen, migranten, kinderen die riskeren in slavernij terecht te komen, enz.

3. Ecologische economie: duurzame productie, eerlijke handel, ethische consumptie, ethische investeringen, divesteren uit fossiele brandstoffen en elke economische activiteit die schadelijk is voor de planeet en de mensen, investering in hernieuwbare energie, enz.

4. Een eenvoudige levensstijl: een sober gebruik van materialen en energie, het vermijden van plastic voor eenmalig gebruik, overschakelen naar een meer plantaardig dieet en vermindering van vleesconsumptie, meer gebruik maken van het openbaar vervoer en vermijden van vervuilende transportmiddelen, enz.

5. Ecologische opvoeding: het herdenken en herontwerpen van leerplannen, de hervorming van onderwijsinstellingen in de geest van integrale ecologie, het creëren van ecologisch bewustzijn en actie, het bevorderen van ecologische keuzes van jongeren, leerkrachten, opvoeders en pedagogen, enz.

6. Ecospiritualiteit: het herstellen van een religieuze visie op Gods schepping, het contact met de natuurlijke wereld aanmoedigen in een geest van verwondering, lof, vreugde en dankbaarheid, het bevorderen van scheppingsgerichte liturgische vieringen, de ontwikkeling van ecologische catechese, gebed, retraites, vorming, enz.

7. Betrokkenheid van de gemeenschap en participatieve acties voor de zorg voor de schepping op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal vlak: bevordering van belangenbehartiging en van campagnes die mensen opzetten, vanuit de nauwe band met de streek of het grondgebied en de plaatselijke ecosystemen, enz...

'Verbeter de wereld en begin bij je zelf.'... zo luidt een oud gezegde, bijvoorbeeld door na te gaan hoe duurzaam jij al bezig bent.

Op alle gebieden van je leven kun je duurzame stappen zetten. Het is soms zo overweldigend dat je niet weet waar je moet beginnen. Op www.duurzamebucketlist.nl kun je afvinken wat voor jou al duurzame gewoontes zijn geworden. Daar doe je ook ideeën op voor wat jouw volgende stap kan zijn.

'Veel handen maken licht werk.'... een ander bekende uitspraak.

Kunnen wij als parochiegemeenschap een stap naar een duurzamer leven maken? Dat bepalen we uiteraard niet alleen, juist omdat we gezamenlijk de parochiegemeenschap vormen. Misschien kunnen we er tijdens de koffie op zondag eens een gesprekje over voeren en met elkaar ideeën ontwikkelen.

Ook na de scheppingsperiode staat er van alles op de agenda waarin je verder geïnspireerd wordt om zorg te dragen voor Gods schepping.

4 oktober: Dierendag en feestdag van Franciscus van Assisi.

15 oktober: Micha Zondag 2023: klimaatrechtvaardigheid = naastenliefde

De Micha Zondag gaat dit jaar over klimaatrechtvaardigheid. Het kerkenpakket krijgt de titel 'thuis op plekken zonder hoop' en als ondertitel: 'klimaatrechtvaardigheid = naastenliefde'. Het gaat dus over hoe sociale en ecologische gerechtigheid met elkaar verbonden zijn (michazondag.nl).

15 oktober: Malawi zondag bij ons in de Michaëlkerk. Malawi is ook een land dat zwaar te lijden heeft onder klimaatveranderingen, zoals afwisselend droge periodes en dan weer zware overstromingen. Het landbouwproject van de zusters in Malawi probeert daar antwoorden op te vinden door o.a. bomen te planten: deze geven schaduw en houden de grond vast, waardoor de vruchtbare aarde beschikbaar blijft voor de landbouw.

21 oktober: GroenGelovig

GroenGelovig biedt je nieuw perspectief op de aarde als Gods Schepping. Laat je inspireren door prikkelende speeches, ontdek de laatste ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en ontmoet mensen die net als jij op zoek zijn naar een levensstijl die recht doet aan mens en natuur. Kom op 21 oktober 2023 naar De Basiliek in Veenendaal en ontdek welke concrete stappen jij kunt zetten om thuis, in je kerk en in je omgeving het verschil te maken! (<https://groengelovig.tearfund.nl/>)

Meer weten over Laudato Si'?

Laudato Si' Alliantie Nederland De Laudato Si' Alliantie publiceert regelmatig blogs en voorbeelden vanuit de gedachten van Laudato Si'. Bovendien zijn op de [website](http://www.laudato-si.nl) van Laudato Si' (www.laudato-si.nl) allerlei samenvattingen, voorbeden en filmpjes te vinden om je te verdiepen in Laudato Si' en het toe te passen in parochie en huishouden.

In onze parochie zijn er gelukkig verschillende cantores actief. Vaak zijn zij lid van een koor, maar niet altijd. Daarom dit berichtje ook voor de nieuwsbrief. Hou jij van zingen en zou je de liturgie graag ondersteunen in jouw kerk? Neem dan eens contact op met de pastoraatgroep in jouw gemeenschap om te bespreken of deze cursus iets voor jou is. Ook als je al cantor bent kan je veel opsteken van deze cursus. Tevens ben je welkom bij de studiedag van Sint Caecilia.

Cantor cursus binnen ons bisdom

Sinds een aantal jaren neemt de functie van de taak cantor steeds nadrukkelijker toe en wordt ook in ons bisdom met regelmaat door een cantor de liturgische muziek verzorgd. En het is niet uit te sluiten dat de cantor in de toekomst een steeds grotere rol zal gaan spelen.

Van belang is dat een cantor niet slechts de zanger is die een gecoloreerd repertoire presenteert, maar juist goed onderlegd is op de functie van liturgische onderdelen en daarmee inspeelt op de muzikale ondersteuning van het liturgische moment.

De kerkelijke instelling Sint Caecilia Aartsbisdom start daarom dit najaar weer met de cursus Cantor I. Deze cursus zal worden gehouden in de Onze Lieve Vrouwekerk Apeldoorn (Stationsstraat) op zaterdag 4, 11, 18 en 25 november 2023 van 10u-13u. In deze cursus komen onder andere aan de orde: de rol binnen liturgie, liturgische achtergrond, werken met een muziekinstallatie, verbanden tussen tekst en melodie, en elementen van stemvorming.

De kosten bedragen € 125,-.

Voor aanmelding en verdere informatie kunt u terecht bij bureausecretaris Marcus de Haard, Maliebaan 40, 3581 CR Utrecht. Tel: 06-49957318. E-mail: sintcaecilia@aartsbisdom.nl

Studie- en ontmoetingsdag Sint Caecilia Aartsbisdom 2023

Op zaterdag 7 oktober a.s. organiseert de kerkelijke instelling Sint Caecilia van het Aartsbisdom Utrecht de jaarlijkse studie- en ontmoetingsdag. Dit jaar staat daarbij het werkveld van de cantor centraal. Tijdens deze studiedag worden cantors, dirigenten, organisten en overige zangers samengebracht, om toe te werken naar een wisselwerking én samenwerking. Een cantor heeft in het werkveld vaak te maken met een organist, en/of een dirigent waar praktische afstemming mee moet zijn, en omgekeerd. Deze, en andere onderwerpen die hierbij komen kijken, zoals het liturgische aspect binnen vieringen, worden deze dag aan de orde gesteld. De dag wordt geleid door de musici Marcus de Haard en Ronald de Haan, en rector Kuipers.

De studie- en ontmoetingsdag wordt gehouden in de Onze Lieve Vrouwekerk in Apeldoorn (Stationsstraat) en begint om 10.30 uur (inloop vanaf 10.00 uur). Naar schatting zal deze duren tot 15.00 uur. De kosten bedragen € 15,- per persoon (inclusief materiaal).

Voor aanmelding en nadere informatie kunt u terecht bij bureausecretaris Marcus de Haard, Maliebaan 40, 3581 CR Utrecht. Tel: 06-49957318. E-mail: sintcaecilia@aartsbisdom.nl

Gerarduskalender 2024: elke dag een beetje spirit!

De Gerarduskalender, uitgebracht door Klooster Wittem, is een scheurkalender met elke dag op de voorkant een spreuk die opbeurt of aanzet tot nadenken, onder het motto: 'elke dag een beetje spirit'. Op de achterkant staan afwisselend moppen, gedichten, bezinningsteksten, puzzels en informatie over verschillende onderwerpen.

De kalender is bedoeld om elke dag goed te kunnen beginnen. De spreuk op de voorkant en de moppen, de puzzels en informatie op de achterkant geven u aan het begin van de dag een positief gevoel.

De opbrengst van de kalender komt ten goede aan alle activiteiten die vanuit klooster Wittem worden georganiseerd (zie ook www.kloosterwittem.nl). De Gerarduskalender 2024 kost € 9,75.

U kunt ook een kalender kopen voor een gedetineerde. Klooster Wittem zorgt dan voor verspreiding van deze zeer gewilde en gewaardeerde kalenders.

Op donderdagochtend: Secretariaat Michaël-Laurenskerk
Kerklaan 31 3731 EE De Bilt
030-2200025

Nieuwe cursus RK voor beginners

Start Woensdag 4 oktober 2023

"Ciborie, Synodaal Proces, Goede (?) Vrijdag, Sociale Leer," als je spreekt met een doorgewinterde Katholiek dan tuiten je oren misschien en vraag je je af waarom het allemaal zo moeilijk moet. En dan heb je gelijk, het hoeft niet allemaal zo moeilijk. Maar tegelijk is het zo dat we in de kerk met dingen bezig zijn die buiten de kerk steeds verder uit beeld raken. En dat vraagt dus om toerusting.

Gelukkig is daar ook een mogelijkheid voor. In oktober start er opnieuw een cursus RK voor beginners. Deze cursus is bedoeld voor mensen die Rooms-Katholiek willen worden, voor hen die alsnog hun vormsel willen doen, voor Katholieken van huis uit die hun kennis willen opfrissen en voor belangstellenden die meer willen weten van de RK Kerk. Tot Pasen komen we gemiddeld eens in de twee weken op woensdagavond bij elkaar om nader kennis te maken met het geloof van onze kerk. Veel aandacht is er voor wat we vieren in de loop van het kerkelijk jaar, maar we zullen ook aandacht besteden aan het Synodaal Proces en de Sociale Leer van de kerk. De cursus wordt gegeven in De pastorie in Hoogland door bekwame vrijwilligers en pastores uit onze parochies. Er komen dus verschillende stemmen aan het woord.

Vraag je je af of deze cursus misschien iets voor jou is? Neem dan contact op met Ivonne Stronks, de cursusleidster of met pastor Wies Sarot.

Ivonne Stronks: ivonnestronks@gmail.com

Wies Sarot: sarot@marthamaria.nl

NIEUWS UIT ONS AARTSBISDOM

Fraters van Utrecht vieren 150-jarig jubileum

De Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart (de 'Fraters van Utrecht') vieren deze maand dat de congregatie 150 jaar geleden door de toenmalige aartsbisschop van Utrecht mgr. Andreas Ignatius Schaepman is gesticht. Op de officiële stichtingsdag zondag 13 augustus was er in het Fraterhuis St.-Jozef in De Bilt een jubileumprogramma waarbij mgr. Hoogenboom namens het Aartsbisdom Utrecht de hele dag aanwezig was. Vanuit Indonesië vertegenwoordigden frater Kanisius en frater Adolf het algemeen bestuur.

Die dag werd er ook een kunstwerk onthuld dat een blijvende herinnering is aan de [Fraters van Utrecht](#) in Nederland. Mgr. Hoogenboom kreeg een kleine replica van dit kunstwerk. Tevens is er vanwege het jubileum een audiovisuele presentatie gemaakt en er is een fototentoonstelling te zien. In de twee weken na 13 augustus zijn er diverse ontmoetingen gepland, zoals met andere religieuzen en hun organisaties, met familieleden van de nog negen Nederlandse fraters en een middag met zakelijke relaties.

Mgr. Hoogenboom was hoofdcelebrant in de Eucharistieviering in de kapel van het fraterhuis. In zijn inleiding heette mgr. Hoogenboom – in het Indonesisch – onder meer beide Indonesische Fraters van Utrecht welkom: "Namens de aartsbisschop van Utrecht feliciteer ik u en de hele congregatie in Nederland, Indonesië en Kenia met de viering van het honderdvijftig jarig bestaan van uw congregatie."

Mgr. Hoogenboom memoreerde ook dat hij "vijf jaar lang (van 1972-1977) leerling was van de Sint Gregorius Scholengemeenschap aan de Nobeldwarsstraat in Utrecht. Ik ben de Fraters van Utrecht veel dank verschuldigd en ben dan ook zeer vereerd met de uitnodiging om vandaag met u dit jubileum in de Eucharistie te vieren, met als concelebrant Jozef Wissink, van wie ik trouwens ook een oud-leerling ben."

[In zijn preek](#) benadrukte mgr. Hoogenboom dat het zijn geschiedenisleraar frater Roland Disch was die hem op het Sint Gregorius een grote liefde voor de geschiedenis bijbracht. Hij stond stil bij de stichter van de congregatie van Fraters van Utrecht, mgr. Schaepman: "Hij werd in 1868 benoemd tot

aartsbisschop van Utrecht op de zetel van de heilige Willibrord. Hij las de tekenen van zijn tijd goed. Het confessioneel onderwijs was bij de wet van 1848 mogelijk geworden, maar alleen het openbaar onderwijs werd van regeringswege gesubsidieerd. Mgr. Schaepman zag het als zijn missie in het voetspoor van de heilige Willibrord om met katholiek onderwijs in het aartsbisdom en met name in de stad Utrecht te beginnen en zo jonge mensen tot leerlingen van Christus te maken. Daarom stichtte hij in 1873 de Congregatie van de Fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart." Vele decennia droegen de fraters hoofdzakelijk in het Aartsbisdom Utrecht zorg voor allerlei vormen van onderwijs en opvang van de katholieke jeugd in hun vrije tijd, aldus mgr. Hoogenboom. "Ik noem de Jonge Wacht, de verkennerij (zelf was ik ooit als welpje en daarna als verkenner lid van de Scoutinggroep Mgr. Schaepman in Montfoort), hobbyclubs, sport. Ook voorzagen de fraters in de Leo Stichting te Borculo in de opvoeding en het onderwijs van wat we heden ten dage probleemjongeren zouden noemen. De Uitgeverij en Drukkerij St.-Gregoriushuis deed verdienstelijk werk, onder meer door de verzorging van schooluitgaven. Veel fraters deden en doen met veel liefde en toewijding ondersteunend werk als kok, portier, ziekenbroeder en bestuurder."

In de afgelopen decennia is de congregatie moedig en vol Godsvertrouwen nieuwe wegen ingeslagen, zo zei mgr. Hoogenboom. "Zij sloeg haar vleugels uit naar Indonesië en naar Kenia. ... De congregatie kijkt dankbaar naar het verleden en met geloof en vertrouwen naar de toekomst. Alle reden dus voor een feestelijke viering van het 150-jarig jubileum."

Mgr. Hoogenboom ging in op de gekozen Evangelielezing op dit jubileumfeest: het verhaal van de bruiloft van Kana, waar Jezus als de ware bruidegom water in wijn verandert. "Deze keuze heeft ook alles van doen met de rol van Maria, de moeder van de Heer, in dat verhaal. Leidend voor de fraters was en is een evangelische geest van dienstbaarheid aan Kerk en maatschappij naar het voorbeeld van hun patrones Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart: Maria die wijzend naar Jezus zegt: 'Doet maar wat Hij u zeggen zal'. Woorden van Maria, gesproken tot de dienaren op de bruiloft van Kana, die in de loop der tijden onder wisselende maatschappelijke en kerkelijke omstandigheden altijd weer weerklank en praktische navolging hebben gevonden bij de fraters van de vandaag jubilerende congregatie. ... Anderhalve eeuw hebben de fraters in Gods wijngaard met inzet van hun talenten van hoofd, hart en handen met liefde en toewijding gewerkt op voorspraak van de heilige Maagd Maria en aldus rijke vruchten helpen voortbrengen. Vandaag passen daarbij allereerst woorden en zangen van dankbaarheid aan de Heer en aan de fraters die hij tot zijn dienstwerk riep en voorts hoop en vertrouwen voor de toekomst.

HEILIGEN

Michaël 29 september

Een van de gietijzeren heiligenbeelden aan de voorkant van de begraafplaats aan de Bredaseweg in Tilburg (rijksmonument) stelt de aartsengel voor. Waarom staat hij daar, terwijl hij met een lans een draak (= het kwaad) doodsteekt? Omdat Michaël de strijder Gods is, de aanvoerder van de hemelse heerscharen. Hij verdreef Lucifer en zijn gevallen engelen naar de hel, en is degene die op de dag van het Laatste Oordeel goed en kwaad tegen elkaar zal afwegen. Met name aan dat laatste dankt hij zijn plaats in deze heiligengalerij langs het Tilburgse kerkhof.

Evenals de engelen Rafaël en Gabriël is Michaël geen heilige in de strikte zin van het woord, al wordt hij wel als zodanig aangeduid en vereerd. Een aartsengel is namelijk geen mens met zijn natuurlijke zwakheden. Rond met name Michaël zijn talrijke legenden ontstaan. Hij speelde een belangrijke rol in het scheppingsverhaal door Lucifer te verslaan. Deze duivel en zijn opstandige engelen werden door Michaël naar de hel verdreven. Verwacht werd dat Michaël opnieuw een belangrijke rol zou spelen bij het Laatste Oordeel: hij zou zielen van de overledenen het eeuwig leven binnenleiden. 'Bazuinblazer van de Jongste Dag' en 'Begeleider van de zielen der Rechtvaardigen' zijn bijnamen die naar deze zaak verwijzen.

In 495 zou Michael zijn verschenen op de berg Gargano in Italië. De bisschop van Siponto werd opgedragen daar een kerk te bouwen ter ere van de aartsengel en de andere engelen. Het wijdingsfeest van deze kerk wordt gevierd op 29 september en zo is Michaël aan een vaste plaats op de heiligenkalender gekomen. Vanwege de hoge ligging van de eerste Michaëlkerk wordt de heilige bij voorkeur vereerd op bergtoppen, zoals de Mont-Saint-Michel in Frankrijk, Michael's Mount in Engeland, en in torenkapellen, zoals de Sint Michaëlskapel in de domtoren van Utrecht. De Mont-Saint-Michel is nog steeds een van de belangrijkste bedevaartsoorden ter wereld. In 1940 werd de Sint-Michaëlskerk in Coventry door Duitse bombardementen verwoest. De ruïnes en de nieuwe kerk dienen samen als symbool van de vrede en pelgrimsplaats.

De vroegste afbeeldingen van Michaël als strijder dateert uit de vijfde of zesde eeuw. In de Middeleeuwen werd hij voorgesteld in volle wapenuitrusting, vechtend tegen een helse draak. Tijdens de Contrareformatie gold hij daarom als de verdelger van de ketterijen. Meestal is hij afgebeeld met vleugels, de traditionele uitmonstering van een engel.

Zijn wapen is een vlamvend zwaard of een lans die in een kruis eindigt. Omdat hij de zielen van de doden naar de hemel brengt, is zijn attribuut de weegschaal waarmee hij goed en kwaad weegt. De bekendste voorstelling van de heilige engel, die teruggaat op het vroegchristelijke type, is het Byzantijnse ivoorrelief van omstreeks 500 in het Brits Museum in Londen.

De krijgshaftige Michaël was de schutspatroon van het Duitse Rijk. In het Limburgse Ool en Thorn bestaan Sint-Michaëlgilden. Kooplieden en apothekers genieten van hem extra bescherming. Hij is de patroon van de stervenden en helpt bij een vredige dood. Daarnaast heeft hij nog tientallen patroonschappen. Zo kon op hem een beroep worden gedaan als men tijdig uit bed moest. Bij gebrek aan een wekker zou dit schietgebedje de avond tevoren goede diensten bewijzen:

Heilige engel Michaël,
bewaar mijn lijf en mijn ziel.
Wil mij wekken metter spoed,
niet te vroeg of niet te laat,
wanneer de klok (zelf het uur invullen) slaat.

Tegen iemand die werkschuw was, werd gezegd:

Sint Michaël, die luie ziel,
die het altijd op de avond hiel(d).
Sint Gertrudis, die trouwe vrouw,
die in de avond niet werken wou.

De heilige Michaël is een nogal wispelturige weervoorspelleer. Eerst belooft hij een nazomertje: "Acht dagen zonneshijn geeft Michaël om wel te zijn." Maar de vreugde zal slechts van korte duur zijn: "Sint Michaël brengt winter onder zijn kiel." Het is dus beter de zomerkleding onderhand op te bergen: "Sint Michaël verbiedt strooien hoed en linnen kiel." Tijdens en herfstwandeling in de bossen kan men, zo wilde het volksgeloof, zelf het weer van de volgende zomer vaststellen. Zoek een eikenblad met een door een steek van de galwesp veroorzaakte bobbel. Is de uitstulping leeg en vochtig, wijst dat op een natte koude zomer. Een verdorde bobbel duidt op een droge zomer.

Op sommige afbeeldingen draagt Michaël eens schild met het opschrift 'Quis ut Deus?' (Wie is als God), de vertaling van zijn naam. Zijn oorspronkelijk Hebreeuwse naam 'mi ka el' betekent hetzelfde. Voornamen: Michel, Machiel, Michiel, Mick, Micky, Mike, Chiel, Machgielis, Michel, Miguel, Mihály, Mihai, Michail, Michaela, Michelina, Micheline, Michelle, Misja. Achternamen: Machgielsen, Machiels, Machielsen, Michael, Michal, Michalides, Micheels, Micheli, Michiels, Michels, Michielsen, Mikkelsen, Mischel.

(Uit: 366 Heiligendagen van P. Spapens en K. van Kemenade blz 349 - 350)

BEZINNING

Als Jezus gedichtjes had geschreven, had één ervan dit kunnen zijn:

Probeer de fouten van een ander te vergeten,
probeer de missers van een ander niet te zien.
Geef alle mensen maar het voordeel van de twijfel,
denk wat sneller: 't Was een misverstand misschien'.

Word niet meer boos om zoveel kleinen dingen,
en denk wat vaker: 'Even slikken doet geen pijn'.
Probeer de wereld met een glimlach te bekijken,
bedenk dat mensen zónder fouten er niet zijn.